

*Ann Kristin Johnsen og
Øystein Hokstad*

FoB2001

**Kvalitativ testing av
boligskjema -
prøveundersøkelse 1999**
Dokumentasjonsnotat

Forord

I forbindelse med utvikling av et boligskjema til Folke- og bolig tellingen 2001 (FoB2001) ble det våren 1999 gjennomført en kvalitativ test på de boligspørsmålene som ble ansatt for å være vanskelige for respondenten. Dette notatet vil ta for seg hvordan denne kvalitative testen ble gjennomført og hvilke resultater den ga. Dette notatet går inn i dokumentasjonen av forarbeidet til FoB2001. Testen ble gjennomført av Seksjon for folke- og bolig telling og Seksjon for intervjuundersøkelser. Dette notatet er skrevet av Ann Kristin Johnsen, med unntak av kapittel 5 som er skrevet av Øystein Hokstad.

Innhold

FORORD	1
INNHold	2
INNLEDNING	3
1 KVALITETSTESTING	4
1.1 MÅL OG METODE FOR KVALITETSTESTEN I FOb2000	4
1.2 GJENNOMFØRING AV KOGNITIVE INTERVJUER	5
1.3 GJENNOMFØRING AV ATFERDSKODING	5
1.4 OPPSUMMERING MED INTERVJUERNE ETTER TESTEN	6
2 PRAKTISK GJENNOMFØRING AV KVALITETSTESTEN I FORBINDELSE MED FOb2000	7
2.1 SAMARBEID MELLOM SEKSJONER	7
2.2 INTERVJUERE	7
2.3 UTVALG TIL KVALITETSTESTEN	7
2.4 MØTER	7
2.5 TIDSPLAN FOR KVALITETSTESTEN	7
3 RESULTATER FRA KVALITETSTESTEN	8
3.1 REKKEFØLGEN PÅ SPØRSMÅLENE, RESULTATER FRA DE ÅPNE SPØRSMÅLENE	8
3.2 RESULTATER FRA ATFERDSKODER	8
3.3 RESULTATER FRA KONTROLLSPØRSMÅL OG OPPSUMMERING MED INTERVJUERNE	8
3.3.1 Spørsmål 1 om bygningstype	8
3.3.2 Spørsmål 2 om eie- og leieforhold	10
3.3.3 Spørsmål 3 om bygningsår	11
3.3.4 Spørsmål 4 om antall boliger	12
3.3.5 Spørsmål 5 om antall rom i boligen	13
3.3.6 Spørsmål 6 om kjøkken i boligen	14
3.3.7 Spørsmål 7 om kloakkanlegg	15
3.3.8 Spørsmål 8 om areal	16
3.3.9 Spørsmål 9 om muligheten for rullestol i boligen	18
4 OPPSUMMERING AV KVALITETSTESTEN	19
5 SPØRSMÅL OM BOHUSHOLDNING I OMNIBUS	20
5.1 FORMULERING AV SPØRSMÅLET	20
5.2 RESULTATER FRA OMNIBUSUNDERSØKELSEN	21
5.2.1 Spørsmål 1 om antall beboere i boligen	21
5.2.2 Spørsmål 2 om beboere som har annen faktisk adresse	22
5.2.3 Spørsmål 3 om mindreårige barn	24
5.2.4 Spørsmål 4 om andre personer bosatt i boligen	24
5.2.5 Oppsummering - hovedtrekkene	25
VEDLEGG 1: MINIBOLIGSKJEMA SOM RESPONDENTENE FIKK UTDELT	27
VEDLEGG 2: INTERVJUPLAN	28
VEDLEGG 3: RAPPORTSKJEMA	31
De sist utgitte publikasjonene i serien Notater	32

Innledning

Seksjon for folke- og bolig telling planlegger en folke- og bolig telling (FoB2001) i november år 2001. Persondelen skal baseres på registeropplysninger, mens bolig tellingen skal være en tradisjonell, skjema basert postal undersøkelse.

Boligtellingen innebærer at ca. 2,1 millioner husstander skal gi opplysninger om blant annet beboere, bolig størrelse, antall rom, eie- og leieforhold til boligen og boligens fasiliteter. Et spørreskjema som fungerer er derfor av største betydning for kvaliteten i bolig tellingen.

Som et ledd i skjema utformingen til FoB2001 er det blitt gjennomført 3 tester. To av kvalitativ art og en av kvantitativ art. De to kvalitative testene omfattet testing av et "miniboligskjema", og testing av husholdningsbegrepet. Det er resultatene fra disse 2 kvalitative testene som dette notatet omhandler.

Første del av notatet vil redegjøre for hvilke kvalitative metoder som er brukt i testen av "miniboligskjemaet" og hvordan testen er gjennomført. Deretter vil notatet presentere resultatene fra "miniboligskjemaet".

Videre oppsummerer notatet resultatene av den andre kvalitative testen av husholdningsspørsmålet. 2000 respondenter som var med i Omnibus-undersøkelsen ble spurt husholdningsspørsmål som er tenkt brukt i FoB2001. Deretter ble de spurt 5 tilleggsspørsmål som skulle avdekke om respondentene hadde oppfattet spørsmålet riktig. Resultatene, samt konklusjonen, av denne undersøkelsen kommer i kapittel 6 i dette notatet.

Videre er det gjennomført prøveundersøkelse med en utsendelse til ca. 5000 husstander. Utsendelsen inneholdt spørreskjema, følgebrev, informasjonsmateriell, veiledning og et evalueringsskjema. Prøveundersøkelsen er dokumentert i Notater 2000/4.

1 Kvalitetstesting

1.1 Mål og metode for kvalitetstesten i FoB2000

Målet for kvalitetstesten i FoB2000 var å få innsikt i hvordan respondenten forstår spørsmålene, hvordan han eller hun resonnerer for å finne svaret og om svarkategoriene er uttømmende. Videre skulle innsikt i hvordan respondenten resonnerer gi innspill til hvordan rettleidingen til de enkelte spørsmål burde utformes. Respondentene fikk derfor ikke utdelt noen form for rettleiding knyttet til de enkelte spørsmålene, fordi vi ønsket å få innsikt i hvordan respondenten resonnerer seg frem til svaret.

For å få testet dette ble det utarbeidet et miniboligskjema som inneholdt de 9 antatt vanskeligste spørsmålene (jf. vedlegg 1).

Metodene som ble benyttet for å teste skjema var:

- Kognitive intervjuer
- Atferdskoding
- Oppsummeringsmøte med intervjuere

Ved utformingen av spørreskjema var vi klar over at visse spørsmål var kompliserte. Det gjaldt i første rekke spørsmålet om størrelsen på boligen. Det sentrale var derfor ikke å finne ut at spørsmålet var vanskelig, men hvorfor det ble oppfattet som vanskelig. Var problemet at respondenten ikke forsto terminologien? Eller var problemet at respondenten riktignok forsto terminologien, men ikke kjente svaret, eller ikke visste hvordan han eller hun skulle gå frem for å finne svaret?

I tillegg ville vi sjekke om de svarkategoriene var uttømmende. Dette gjorde vi ved å legge inn svarkategorien "vet ikke" på de fleste spørsmålene. Hypotesen er at hvis respondenten ikke finner en svarkategori som han eller hun mener er riktig, vil de krysse av for "vet ikke". Det ville derfor være rimelig å anta at hvis et spørsmål får et stort antall "vet ikke" svar, så må svarkategoriene vurderes på nytt.

Når det gjaldt spørsmål om *boligtype* var vi interessert i om respondenten fant svarkategoriene uttømmende, det vil si om alle fant en svarkategori de følte de hørte hjemme i. I tillegg ville vi teste om respondenten forsto terminologien i svaralternativene.

For spørsmålet om *byggeår* ville vi teste om respondenten kjente intervallet, om han eller hun eventuelt kunne oppgi nøyaktig byggeår, hvor i så fall respondenten hentet sine opplysninger fra, og om det var forvirring med hensyn til byggeår, eventuelt opp-pussingsår.

Spørsmålet om *antall boliger i bygningen* skulle i første rekke teste om respondenten oppfattet forskjellen mellom bolig og bygning, og hvordan han eller hun resonnerer seg frem til svaret.

Spørsmålet om *antall rom* skulle avdekke hvilke type rom respondenten regnet naturlig med.

Spørsmålet om *kjøkken* i boligen skulle teste hvordan respondenten forholdt seg til størrelsen "6 kvadratmeter", og om han eller hun forsto begrepet felleskjøkken.

Spørsmålet om *offentlig eller privat kloakk* skulle avdekke om respondenten både kjente svaret, og forsto terminologien.

Spørsmålet om *areal* er som tidligere nevnt antatt å være det vanskeligste spørsmålet. Det sentrale her var å avdekke om respondenten både forstår terminologien, samt forstår hvor han eller hun kan finne opplysninger, eventuelt vet hvordan man går frem for å måle opp størrelsen på boligen.

Det siste spørsmålet om *rullestolbrukere* skulle avdekke hvordan respondenten resonnerer når han eller hun avgjør om en bolig egner seg for rullestolbrukere eller ikke.

For å få svar på disse spørsmålene ble følgende metoder benyttet i kvalitetstesten.

- Kognitive intervjuer med åpne spørsmål og kontrollspørsmål
- Atferdskoding
- Oppsummeringsmøte med intervjuerne som hadde gjennomført intervjuene

1.2 Gjennomføring av kognitive intervjuer

10 intervjuere skulle intervjuer 7 til 10 respondenter hver. Intervjuerne hadde fått utlevert en intervjuplan (vedlegg 2) som både besto av:

Åpne spørsmål til respondenten

Hensikten med de åpne spørsmålene var å avdekke respondentens generelle holdning til denne type boligspørsmål, samt å avdekke hva respondenten oppfatter som viktig med sin bolig.

Gjennom å avdekke hva respondenten anser som de viktigste egenskapene i sin bolig, ville vi få indikasjoner på hva som er den mest hensiktsmessige rekkefølgen på spørsmålene. For å motivere respondenten til å besvare spørreskjema er det av betydning at spørsmålene både går i en rekkefølge fra lett til vanskelig, samtidig som det er viktig at respondenten oppfatter skjemaet som relevant eller interessant. Mens intervjuer lot respondenten fritt fortelle om sin bolig skulle intervjuer registrere rekkefølgen på de forskjellige elementene tilknyttet boligen som respondenten fortalte om.

Kontrollspørsmål

Dette skulle gjennomføres ved at respondenten fylte ut et miniboligsjema i nærvær av intervjueren. Intervjuer skulle stille kontrollspørsmål knyttet til de enkelte spørsmålene og registrere svarene.

Hensikten med kontrollspørsmålene var å avdekke hvordan respondenten kom frem til de enkelte svarene, samtidig som det skulle gi indikasjoner på om respondenten forsto spørsmålene riktig.

1.3 Gjennomføring av atferdskoding

I tillegg til kontrollspørsmål var skjemaet til intervjuer utstyrt med plass til atferdskoder knyttet til hvert enkelt spørsmål og svaralternativer. Hensikten var at intervjuer skulle fylle ut kodene samtidig som respondenten kommenterte boligsjemaet og de enkelte spørsmålene og svaralternativene. Atferdskodingen skulle gi indikasjoner på om det var spørsmål eller svaralternativer som respondenten oppfattet som problematisk.

Intervjuer fikk delt ut følgende sett med atferdskoder:

Koder for respondentens reaksjoner

Koder i forbindelse med spørsmålsformuleringen

- G** Respondenten ber om at spørsmålet gjentas
- F** Respondenten ber om å få spørsmålet forklart
- U** Respondenten bruker lang tid på å svare eller tilkjenner på annen måte usikkerhet
- M** Respondenten gir et svar som avdekker at han/hun har misforstått spørsmålet
- N** Respondenten gir uttrykk for at han/hun nødvendig vil besvare spørsmålet (neker eventuelt å besvare) det)
- V** Respondenten gir uttrykk for at han/hun ikke har noe svar på spørsmålet
- K** Respondenten kommenterer spørsmålsformuleringen
- T** Respondenten spør om hvor mange spørsmål/hvor lang tid som gjenstår

Koder i forbindelse med svaralternativene

- 1** Respondenten gir et upresist svar som det er vanskelig å plassere i noe bestemt svaralternativ
- 2** Respondenten gir et mer detaljert svar enn hva svaralternativene gir rom for
- 3** Respondenten svarer på en annen måte enn hva svaralternativene legger opp til
- 4** Respondenten kommenterer svaralternativene

1.4 Oppsummering med intervjuerne etter testen

Etter fullført intervju skulle den enkelte intervjuer fylle ut siste side av intervjuplanen (vedlegg 3)
Dette skjema skulle oppsummere intervjuers erfaring med den enkelte respondent, og danne bakgrunn for diskusjonsmøtet som skulle gjennomføres med intervjuerne etter at alle intervjuer var gjennomført.

2 Praktisk gjennomføring av kvalitetstesten i forbindelse med FoB2000

2.1 Samarbeid mellom seksjoner

Kvalitetstesten ble gjennomført som et samarbeidsprosjekt mellom S340, seksjon for intervjuundersøkelser, og S370, seksjon for folke- og bolig telling. Det overordnede ansvar og bearbeiding lå hos S370, men den praktiske gjennomføringen lå hos S340. I tillegg fungerte S720 som rådgivende organ for opplegg og gjennomføring av kvalitetstesten.

2.2 Intervjuere

S340 fikk ansvar for å velge ut 10 av sine seniorintervjuere fra forskjellige geografiske områder i Oslo, Akershus og Oppland. Dette gjorde at forskjellige hustyper ble representert i undersøkelsen. På den måten fikk vi indikasjoner på om forskjellige hustyper representerte ulike problem med hensyn til spørsmålsformulering og svaralternativer. Det ble gjennomført et orienteringsmøte med intervjuerne i forkant av undersøkelsen.

2.3 Utvalg til kvalitetstesten

Hver av de 10 intervjuerne skulle velge ut 10 respondenter innenfor sitt utvalg. Det ble vektlagt at respondentene skulle representere forskjellige boligtyper, og den enkelte intervjuer hadde derfor på forhånd blitt orientert om hvilke boligtyper han eller hun skulle konsentrere seg om.

2.4 Møter

I planleggingsfasen ble det avholdt to møter mellom S720 og S370. Etter at planen var ferdig, ble det holdt diverse korte møter mellom S340 og S370 om den praktiske gjennomføringen av testen.

Før implementeringen av kvalitetstesten ble det avholdt et orienteringsmøte med intervjuerne. På dette møtet fikk intervjuerne generell informasjon om folke- og bolig tellingen, om målet med kvalitetstesting, og orientering om den konkrete gjennomføringen av testen.

Etter at testen var gjennomført og skjemane analysert, ble det holdt et oppsummeringsmøte med intervjuerne. Hensikten var å trekke vekslers på de erfaringer som intervjuerne hadde gjort seg i direkte kontakt med respondentene.

2.5 Tidsplan for kvalitetstesten

Kvalitetstesten ble gjennomført i perioden fra uke 4 til uke 15 i 1999. Her presenteres en kort oversikt over hvilke aktiviteter som ble gjennomført i de nevnte ukene.

Tid	Aktivitet
Uke 4	Kommentar til boligskjema leveres S370 fra S340
Uke 5 og 6	Ferdig boligskjema til kvalitetstesten. Ferdig utkast til plan for gjennomføring av kvalitetstesten leveres fra S370 til S340
Uke 6	Utarbeidelse av spørsmål/koder til intervjuerne.
Uke 7 og 8	Planleggingsmøte med intervjuere . Materiell og instruksjoner til intervjuere må være ferdig innen den tid
Uke 9 og 10	Intervjuer
Uke 11	Resultat fra intervjuer bearbeides på S370
Uke 12	Møte med intervjuerne
Uke 14 og 15	Konklusjoner trekkes
Uke 15 og 16	Boligskjema rettes og utbedres

3 Resultater fra kvalitetstesten

3.1 Rekkefølgen på spørsmålene, resultater fra de åpne spørsmålene

Spørsmål 1 som intervjuerne stilte lød som følger:

“Hvis du skal beskrive boligen din, hvordan vil du begynne?”

Hensikten med spørsmålet er å avdekke hva respondenten oppfatter som viktige egenskaper ved boligen, og i hvilken rekkefølge respondenten forteller om de enkelte elementene, for eksempel forteller de først hvor stor boligen er, om den er eid eller leid, når den er bygd, osv.....

Målet med spørsmålet er å kunne gruppere spørsmålene i en rekkefølge som føles naturlig for respondenten når de skal gi informasjon om boligen sin.

Etter å ha talt opp resultatene fra spørsmål 1 i intervjuplanen, viste det seg at følgende gruppering av spørsmål stemmer overens med hva respondenten anser som sentrale opplysninger om sin bolig:

1. Beboere
2. Eie/leieforhold
3. Bygningsopplysninger
4. Boligopplysninger
5. Fasiliteter

3.2 Resultater fra atferdskoder

Flere av intervjuerne påpekte at det hadde vært vanskelig å sette koder på respondentens reaksjon på flere av spørsmålene. Det som imidlertid viste seg var at kode U, "respondenten viser at han er usikker" og F "respondenten ber om å få spørsmålet forklart" var over-representert på spørsmål 8 om areal. Utover det var kode 4 "respondenten kommenterer spørsmålsformuleringen" den koden som oftest var nevnt på spørsmål 1 om boligtype og spørsmål 2 om eie/leieforhold.

3.3 Resultater fra kontrollspørsmål og oppsummering med intervjuerne

Her presenteres samlet den konklusjonen som vi kom frem til etter å ha gjennomgått intervjuernes skjema, samt de kommentarer og innspill som intervjuerne utdypet på oppsummeringsmøtet:

3.3.1 Spørsmål 1 om bygningstype

Først ber vi deg fylle ut opplysninger om den bygningen som din bolig ligger i

1. Hva slags hus ligger boligen i?

- Enebolig med mulighet for utleie av selvstendig hybel eller sokkelleilighet
- Enebolig uten mulighet for utleie av selvstendig hybel- eller sokkelleilighet
- Tomannsbolig
- Rekkehus, kjedehus og andre småhus med opptil 4 boliger i bygningen
- Boligblokk (5 eller flere boliger)
- Bygning for bofelleskap
- Annen bygning, spesifiser.....

Konklusjon

Spørsmålet fungerer greit. Noen av respondentene påpekte at de ikke fant en egent svarkategori. Det gjaldt i første rekke de som bodde i hus tilknyttet gårdsdrift. Svaralternativene bør derfor utvides med våningshus og kårbolig for at svaralternativene skal bli uttømmende. Uttrykket "med mulighet for utleie av selvstendig hybelleilighet" skapte en del forvirring. Det konkluderes derfor med at uttrykket forklares i rettledningen.
Begrepet bygning for bofellesskap bør også forklares

Forslag til endring av spørsmålsformuleringen

Under rapporteringsmøte med intervjuerne kom det frem at flere oppfattet spørsmålet som unødvendig tungt formulert. Det ble derfor enighet om at spørsmålet skal lyde: "Bor du i..... " Svarkategoriene ramses derette opp som en forlengelse av spørsmålet.

Forslag til endring av svaralternativene

Utvides med våningshus og kårbolig

Rettledningen

Med bygning for bofellesskap menes boliger med tjenester for eldre, studenter og barn, for eksempel trygdeboliger, aldershjem eller studenthjem

3.3.2 Spørsmål 2 om eie- og leieforhold

2 Hvilket eie eller leie forhold er det til boligen?

Sett bare ett kryss

- Jeg/vi eier selveierbolig
- Jeg/vi eier den gjennom et borettslag eller aksjeselskap
- Jeg/vi leier den privat
- Jeg/vi leier kommunal bolig
- Jeg/vi leier den gjennom arbeidet (tjenestebolig)
- Jeg/vi leier den på andre vilkår.
Oppgi hvilke.....
- Vet ikke

Konklusjon Spørsmålet fungerer greit. Det var noe usikkerhet med hensyn til hvor de som eier bolig gjennom et sameie skulle krysse av.

Forslag til endring av spørsmålsformuleringen Ingen endring

Forslag til endring av svaralternativene Kategorien "vet ikke" strykes. Ingen hadde krysset på "vet ikke".
Kategorien sameie nevnes i svaralternativ 2 som da vil lyde "Jeg/vi eier den gjennom et borettslag, aksjeselskap eller sameie."

Rettledningen Ingen egen veiledning

3.3.3 Spørsmål 3 om bygningsår

3 Når ble bygningen som din bolig ligger i bygd?

☐	1900 eller før	☐	1961-1970
☐	1901-1920	☐	1971-1980
☐	1921-1940	☐	1981-1990
☐	1941-1945	☐	1991-1999
☐	1946-1960	☐	Vet ikke

Konklusjon

Spørsmålet fungerte godt. Gjennom kontrollspørsmålet " Kan respondenten oppgi nøyaktig årstall?" viste det seg at det absolutte flertallet av respondentene kjente intervallet for byggeåret. 63 av 71 respondenter kunne også ha oppgitt nøyaktig tall for byggeåret, men 9 personer var ikke sikre på det nøyaktige tallet. Kun en person visste ikke intervallet for byggeåret. De som hadde problemer med å oppgi tall, bodde alle i eldre hus, bygd før 1900.

Gjennom kontrollspørsmålet "hvordan kjente respondenten bygningsåret?" kom det frem at respondentene hentet informasjon om byggeåret, fra takstpapirer, salgsoppgave, bygningsplanen, fra bygdebøker og fra nedtegnelser over gården. 6 personer var usikre på om de ble spurt etter byggeår eller år for restaurering/oppussing

Forslag til endring av spørsmålsformuleringen

Ordlyden i spørsmålet endres til " Når ble bygningen bygd?" siden det ble påpekt at spørsmålets ordlyd var noe tung.

Forslag til endring av svaralternativene

Kategorien "vet ikke" fjernes. Kun en person hadde krysset den av. For å etterkomme internasjonale anbefalinger vedrørende tidsintervaller føres tidsintervallene opp slik:

☐	Før 1900	☐	1960-1969
☐	1900-1918	☐	19700-1979
☐	1919-1939	☐	1980-1989
☐	1940-1945	☐	1990-1994
☐	1946-1959	☐	1995 1999

Rettledningen

Det må presiseres at det spørres etter hvilket år bygningen ble oppført, ikke oppussingsår. Rettledningen bør derfor lyde:

Byggeåret er det året da boligen var oppført ferdig til innflytting. For bygninger som er ombygd, skal du krysse av for det opprinnelige byggeåret, og ikke det året da ombygginger skjedde.

3.3.4 Spørsmål 4 om antall boliger

4 Hvor mange boliger er det i den bygningen du bor i?

Regn med den boligen du selv bor i.

1-9 Oppgi antall.....

Flere enn 9. Oppgi antall.....

Vet ikke

Konklusjon

Det var noe usikkerhet blant respondentene om hvordan de skulle beregne antall boliger. Det ble stilt spørsmål om en hybel eller sokkelleilighet som var gjort klar for utleie, men som sto tom, skulle regnes med.

Noen av respondentene som bodde i blokk stilte spørsmål om de skulle regne med bare antall leiligheter i egen oppgang, eller for alle oppgangene

Flere av respondentene resonnererte seg frem til riktig svar ved å gange antall oppganger med antall leiligheter. Spørsmålet bør stå som det gjør, men veiledningen må gjøre det helt klart hvilke boliger som skal regnes med.

Forslag til endring av spørsmålsformuleringen

Ingen endring

Forslag til endring av svaralternativene

Kategorien "vet ikke" fjernes. Kun en person hadde krysset den av. Svarkategoriene utvides til 9 kategorier: Egne avkryssingsbokser fra 1 til 9. En felles avkryssingsboks for 9 eller flere.

Rettledningen

Det bør komme helt klart frem om selvstendig hybel eller sokkelleilighet som står tom skal regnes med .

I tillegg må det opplyses om at alle boliger i hele bygningen, det vil si alle oppganger, skal regnes med

Rettledningen bør derfor lyde:

Når du teller opp antall boliger i din bygning skal du regne med:

- *Boligen du selv bor i*
- *Selvstendig hybel/sokkelleilighet med egen inngang, selv om den står tom for øyeblikket*
- *Bor du i blokk skal du regne med alle boligene i alle oppgangene*

3.3.5 Spørsmål 5 om antall rom i boligen

5. Hvor mange rom på 6m² eller mer er det i boligen?

Antall :

Vet ikke

Konklusjon

Spørsmålet fungerer bra. Det virker ikke som om respondentene har problemer med å forholde seg til arealstørrelsen 6m². Kun en besvarelse uttrykte usikkerhet med hensyn til hvor stort 6 kvadratmeter er.

Usikkerheten knyttet til dette spørsmålet gikk i hovedsak på hvilke rom man skulle regne med. respondentene stilte spørsmål av typen:

Skal en gang på over 10m² regnes med?

Skal rom som leies ut tas med?

Gjennom kontrollspørsmålet " Hvilke rom regnet du ikke med?" kom det frem at de fleste respondentene regnet ikke med bad, vaskerom, gang, bod, vindfang og WC. De fleste regnet med kjøkkenet hvis det var over 6 kvadratmeter

Noen av intervjuerne kom med forslag om at spørsmål om kjøkken bør komme før spørsmålet om antall rom på mer enn 6 kvadratmeter. Siden det er meningen at kjøkken ikke skal regnes med, får respondentene "tømt seg" når det gjelder kjøkken, og det er derfor mer naturlig at det ikke regnes med på dette spørsmålet

Med en veiledning til respondentene som gir klar instruks på hvilke rom som ikke skal regnes med , er det sannsynlig at dette spørsmålet vil fungere greit for de fleste

Forslag til endring av spørsmålsformuleringen

Ingen endring

Forslag til endring av svaralternativene

Svaralternativet "vet ikke" strykes. Svaralternativene stilles opp som avkryssingsbokser med tall fra 1 til 9, og flere enn 9.

Rettledningen

Instruksen må gi klar informasjon om hvilke rom respondentene ikke skal regne med.

Forslag til instruks: "

Regn med:

Alle oppholdsrom og soverom.

Regn ikke med:

Kjøkken, gang, bad, WC, entre, hall, trimrom, selv om disse rommene er større enn 6 kvadratmeter Rom som brukes til næringsvirksomhet, for eksempel utsalg eller verksted, skal heller ikke regnes med. Private hjemmekontor som også brukes som oppholdsrom, skal derimot regnes med.

3.3.6 Spørsmål 6 om kjøkken i boligen

6. Er det kjøkken i boligen

☐	Ja	→	er kjøkkenet 6m ² eller større	☐
		→	er kjøkkenet mindre enn 6m ²	☐
☐	Nei	→	Men tilgang til felleskjøkken	☐
		→	Har ikke kjøkken	☐

Konklusjon

Respondentene har ikke problemer med dette spørsmålet.
Respondentene har heller ikke problemer med målet 6 kvadratmeter.
Majoriteten av respondentene kunne oppgi nøyaktige mål eller
resonnerte seg frem til størrelsen ved å gange lengde med bredde.

Begrepet “felleskjøkken” representerte heller ingen problemer, alle
respondentene som besvarte spørsmål forklarte felleskjøkken som et kjøkke
som deles av flere hybler/boliger.

Forslag til endring av spørsmålsformuleringen

Ingen endring.

Forslag til endring av svaralternativene

Ingen endring på innholdet, kun en endring av plasseringen av
avkryssingsboksene slik at det kommer bedre frem at de er gjensidig
utelukkende. Spørsmålet vil da se slik ut:

Ja	☐	6m ² eller større
	☐	mindre enn 6m ²
Nei	☐	Men tilgang til felleskjøkken
	☐	Har ikke kjøkken

Rettledningen

Forslag til instruks: “

“Regn med golv plass til benker og skap og lignende.

*Med felleskjøkken menes kjøkken som deles av flere separate boliger,
for eksempel studentboliger, og hvor det er muligheter for å lage mat
selv.*

3.3.7 Spørsmål 7 om kloakkanlegg

7. Hva slags kloakkanlegg har boligen?

- Offentlig kloakk
- Privat kloakk
- Ikke tilknyttet kloakk
- Annet. Spesifiser.....
- Vet ikke

Konklusjon	Ingen av respondentene oppga å ha problemer med spørsmålet. Det kom imidlertid frem under oppsummeringsmøtet med intervjuerne at det hadde vært en del forvirring og usikkerhet om hvor boliger med egen septiktank skulle krysse av. Dette bør klargjøres i rettleddningen.
Forslag til endring av spørsmålsformuleringen	Ingen endring.
Forslag til endring av svaralternativene	Svaralternativene “andre” og “vet ikke” kuttes ut.
Rettleddningen	Rettleddningen bør presisere følgende: <i>Septiktank regnes som privat kloakk.</i>

3.3.8 Spørsmål 8 om areal

8 Hvor stor er boligen, målt i kvadratmeter?

Hele boligen innenfor ytterveggene:

m²

Vet ikke

Delen av boligen som blir brukt til boligformål.

m²

Vet ikke

Konklusjon

Det er stor begrepsforvirring på dette området. Dette spørsmålet ble oppgitt av intervjuerne som både det vanskeligste å forstå rent språklig, samt det spørsmålet som oftest åpenbart ble besvart feil. Respondentene har stort sett ett arealmål klart, enten fra erindringen eller dokumenter.

Problemet er at respondentene ofte ikke klarer å skille begrepene og de forskjellige målene fra hverandre.

70 % av respondentene trodde at areal innenfor ytterveggene er det samme som grunnflate. En klar indikasjon på at majoriteten av respondentene misforsto spørsmålet viser seg ved at areal brukt til boligformål er oppgitt som større enn areal innenfor ytterveggene.

Respondentene har i en del tilfeller også bare ett arealmål, og oppgir det for begge arealspørsmålene.

Vi ønsket å finne bruksareal ved å spørre om hvor stor boligen var innenfor ytterveggen. Flere hadde mål for bruttoareal (areal målt utenfor ytterveggene) og oppgav det isteden.

Det var også noe forvirring om hva som menes med "til boligformål".

På oppsummeringsmøtet med intervjuerne kom det frem at i boligannonser (og sannsynligvis i dagligtale) er bruttoareal og boligareal de standardiserte begrepene, som også pleier å bli oppgitt sammen. Flere av respondentene spurte om det var disse målene vi forsøkte å komme frem til, rapporterte intervjuerne.

Det foreslås at spørsmålene bruker disse begrepene.

Gjennom kontrollspørsmålet "hvordan beregnet respondenten arealmålet, eller hvordan kjente respondenten arealmålet?" kom det frem at de fleste som var i stand til å oppgi nøyaktige mål, kjente målene fra salgsoppgaver, takstdokumenter eller skjøter. Det bør derfor i rettleidingen være en henvisning til disse typer papirer.

Forslag til endring av spørsmålsformuleringen

Den opprinnelig formulering "Hele boligen innenfor ytterveggene" endres til **Boligens bruttoareal**.

Den opprinnelig formulering "Delen av boligen som blir brukt til boligformål." endres til **Boligens boligareal**.

**Forslag til endring av
svaralternativene
Rettledningen**

Hvor stor er boligen målt i kvadratmeter?

Rettledningen bør bruke terminologi respondenten er kjent med, samt gi en konkretisering på hva som ligger i disse begrepene. Det bør også oppgis hvor respondenten kan finne informasjon. En rettledning som ser slik ut er ment å dekke disse behov.

- *Brutto- og boligareal vil i de fleste tilfeller være oppgitt i boligpapirer som salgsoppgaver, takstdokumenter eller skjøter. Begge arealmål skal oppgis.*
- *Bruttoareal er boligens totale areal, målt etter ytterveggen utside.*
- *Boligarealet består av alle rom til boligformål, som stue, kjøkken, soverom, vindfang, entré, vaskerom, toalett, bad, badsstue, trimrom, trapperom, inklusive trapp mellom disse rommene.*
- *Boder, fyrrom og lignende skal ikke regnes med.*

3.3.9 Spørsmål 9 om muligheten for rullestol i boligen

9. Kan en person som bruker rullestol komme inn i boligen ved egen hjelp?

Nei   Hvorfor ikke.....

Vet ikke

Ja, og benytte

↓

bad?	☐ Ja	☐ Nei	☐ Vet ikke
toalett?	☐ Ja	☐ Nei	☐ Vet ikke
et soverom?	☐ Ja	☐ Nei	☐ Vet ikke
kjøkkenet?	☐ Ja	☐ Nei	☐ Vet ikke
stuen?	☐ Ja	☐ Nei	☐ Vet ikke

Konklusjon

Hensikten med spørsmålet er å avdekke antallet av livsløpsboliger. I en beskrivelse fra Byggforsk settes trinnfri adkomst, 80 cm brede dører, og rom på samme plan opp som viktigste kriterier.

Respondentene svarer greit på spørsmålet. Uten å ha fått noen form for instruks eller veiledning resonnerer de fleste respondentene seg frem til at trapper, dørstokker og dører er kriterier for om en rullestolbruker kan komme seg inn i boligen ved egen hjelp.

Noen av respondentene har stilt spørsmål om hvor bred en rullestol er, og hvor store terskler den kan forsere. Det vil derfor være rimelig å anta at hvis respondentene får en instruks med konkrete mål de må forholde seg til når det gjelder bredde på dører osv. , så vil de fleste kunne gi en realistisk vurdering om boligen egner seg for rullestolbrukere.

Forslag til endring av spørsmålsformuleringen

Ingen endring.

Forslag til endring av svaralternativene

Ingen endring.

Rettledningen

Instruksjonen må gi nøyaktige opplysninger om hvilke krav det stilles til en bolig for at den skal kunne benyttes av en rullestolbruker.

Forslag til instruks:

For at en person som bruker rullestol skal komme inn i boligen, må inngangen til boligen i dag være trinnfri. Boligblokker må ha installert heis. For å benytte rommene må de ligge på samme nivå, det vil si uten trinn eller trapper mellom de enkelte rommene. Dører og korridorer må være minimum 80 centimeter brede.

4 Oppsummering av kvalitetstesten

Ordlyden i de fleste spørsmålene ble ansatt som klar. Kun på spørsmål 1 om boligtype, og på spørsmål 3 om antall boliger ble det påpekt at spørsmålsformuleringen var unødvendig tung.

Med hensyn til "vage" ord, eller ord som kan virke forvirrende, var det en klar konklusjon at vi på spørsmål 8 om areal hadde benyttet en terminologi som respondenten ikke forsto. Begrepene "areal innefor ytterveggene" og "areal brukt til boligformål" vil derfor bli byttet ut med "Bruttoareal" og "Boligareal" som respondentene ga uttrykk for at var mer allment kjente begrep.

Det var få kommentarer til rekkefølgen på spørsmålene. En av grunnene til at dette ikke representert noen problemer kan være at respondentene fikk utlevert et "miniboligsjema" med kun 9 spørsmål. Er spørreskjemaet lenger, vil rekkefølgen på spørsmålene være av større betydning. Imidlertid viste det åpne spørsmålet om hvordan respondenten vil beskrive boligen sin en ganske klar trend på hva respondenten oppfatter som en logisk rekkefølge når han eller hun skal gi opplysninger om sin bolig. Den rekkefølgen var som nevnt:

1. Beboere
2. Eie/leieforhold
3. Bygningsopplysninger
4. Boligopplysninger
5. Fasiliteter

Dette vil bli tatt med videre i utformingen av det endelige skjemaet til FoB2000.

Når det gjelder svaralternativer påpeker noen av respondentene at de manglet svaralternativer. Det gjaldt særlig spørsmål 1 om boligtype, og spørsmål 2 om eie/leieforhold. I det videre arbeidet med å utforme skjema til FoB2000 vil derfor de kategoriene som respondentene påpekte manglet bli vurdert.

Det kom ingen kommentarer på at noen av svaralternativene var for lange, derimot påpekte både respondentene og intervjuerne under oppsummeringsmøtet at det ikke alltid kom klart frem hvor respondenten skulle sette et kryss, eller hvor han skulle sette flere. Det ble derfor konkludert med at det under selve spørsmålet på skjemaet skulle stå en kort instruks i kursiv om respondenten kun skal sette ett eller flere kryss.

I tillegg ble det bestemt at der hvor vi benytter filterspørsmål, så må det gjøres mer visuelt synlig ved bruk av for eksempel piler.

5 Spørsmål om bohusholdning i Omnibus

Danning av bohusholdning er en viktig del av FoB2000. Det er derfor viktig at respondenten forstår hvilke personer som skal regnes med i en bohusholdning. For å få innsikt i hvordan respondenten resonnerer rundt begrepet husholdning, og for å avdekke hvem respondenten finner det naturlig å ta med, gjennomførte vi en kvalitativ test av spørsmålet.

5.1 Formulering av spørsmålet

Spørsmålet ble integrert i den første Omnibusundersøkelsen i 1999.

Følgende intervjuinstruks ble gitt til intervjuerne i Omnibus-undersøkelsen for å kartlegge hvem respondentene fant det naturlig å regne med i husholdningen:

Innledningstekst: Først har vi noen spørsmål om den boligen du bor i.

Spm 1: Hvor mange personer bor i denne boligen, inkludert deg selv?

ANTALL: _____

Spm 2 Har du familiemedlemmer som hører hjemme i denne boligen, men som vanligvis bor et annet sted....

- på grunn av utdanning
- fordi vedkommende avtjener verneplikt
- fordi vedkommende er på sykehus
- fordi vedkommende er lagt inn på pleie- eller aldershjem, eller annen institusjon
- eller fordi vedkommende pendler, arbeider i Nordsjøen, på skip eller har en annen jobb som gjør at han eller hun er borte

For alle disse spørsmålene, er svaralternativene JA ELLER NEI

For de spørsmålene hvor svaret er ja, stilles ekstras spørsmålet:

Da du fortalte at det var _<hentes fra spm1>_ som bodde her, regnet du med _<hentes fra spm2_

Mellom tekst: I tillegg har vi noen andre spørsmål om hvem som bor i boligen

spm3 Har du eller noen som bor i denne boligen mindreårige barn som vanligvis bor et annet sted?

Der hvor svaret er ja, stilles ekstras spørsmålet:

Da du fortalte at det var _<hentes fra spm1>_ som bodde her, regnet du med _<hentes fra spm3_

Spm4 Bor det i øyeblikket personer i denne boligen som .....

- arbeider her som au pair
- leier hybel i boligen

For de spørsmålene hvor svaret er ja, stilles ekstras spørsmålet:

Da du fortalte at det var _<hentes fra spm1>_ som bodde her, regnet du med _<hentes fra spm4_

5.2 Resultater fra omnibusundersøkelsen

Datainnsamlingen til omnibusundersøkelsen skjedde i tidsperioden 1. til 24. mars. Det ble trukket et utvalg på 2000 personer i alderen 16-79 år (alder pr. 31.12.98). Av disse ble 19 registrert som avgang (døde eller flyttet til utlandet). Av de resterende 1981 ble 1260 personer intervjuet. Frafallet på 721 personer utgjorde dermed 36,4 prosent.

5.2.1 Spørsmål 1 om antall beboere i boligen

"Hvor mange personer bor i denne boligen, inkludert deg selv?" (N=1257)

Antall personer i boligen	Frekvens	Prosent	Kumulativ prosent
1	189	15,0	15,0
2	419	33,3	48,4
3	248	19,7	68,1
4	230	18,3	86,4
5	111	8,8	95,2
6	38	3,0	98,2
7	12	1,0	99,2
8	5	0,4	99,6
10	1	0,1	99,7
12	1	0,1	99,8
29	3	0,2	100,0

Tre personer har svart at det er 29 personer i boligen, og har åpenbart misforstått spørsmålet. To av dem oppgir å bo i blokk og én i militærforlegning, og har sannsynligvis telt antall personer i bygningen.

Et bakgrunnsspørsmål som også ble stilt, (ikke på oppdrag fra FoB) var antall personer i husholdningen. Dette spørsmålet gjaldt kosthusholdning; alle personer fast bosatt i boligen med felles matbudsjett (inkludert borteboende studenter og personer på arbeidsreise). Personen som svarte at det bodde 12 personer i boligen, oppgav å bo i rekkehus og å være i en kosthusholdning på 3 personer. Denne personen har nok også talt personer i bygningen.

Personen som svarte at det bodde 10 personer i boligen har derimot sannsynligvis svart riktig. Han/hun oppgav å bo i en frittliggende enebolig, og også at kosthusholdningen bestod av 10 personer. Sannsynligvis er det flere generasjoner eller leieboere i boligen. Plassmessig utgjør ikke dette noe problem i forhold til familieoversikten på boligskjemaet, da bohusholdningen i begge tilfelle består av flere formelle familier som vil få flere skjema tilsendt.

Totalt sett kan det ikke påvises mer enn 4 helt åpenbare feil, noe som ikke utgjør mer enn 0,3 prosent av nettoutvalget. Det er nok flere feil, men de er ikke tydelige nok til å avdekkes, f.eks. personer som har talt antall personer i begge boligene i en tomannsbolig eller enebolig med selvstendig hybelleilighet. Men når man sammenligner tallene for kosthusholdning og antall personer i boligen har det store flertall på 1139 personer (90,6%) oppgitt samme tall, og 118 (9,4%) forskjellige tall.

Noe av dette avviket på 9,4% skyldes også korrekte svar siden den definisjonsmessige forskjellen mellom bo- og kosthusholdning skal føre til forskjellige svar i noen tilfeller, dessuten ble oppgavegiverne bedt om å medregne studenter og pendlere i kosthusholdningsspørsmålet. Men i de over nitti prosent av tilfellene der respondentene har gitt samme svar, kan man i hvert fall være rimelige sikre på at de ikke har blandet sammen bolig og bygning.

Disse tallene blir bare en pekepinn, men sammenholdt med frekvensoversikten hvor det heller ikke er unaturlig mange som oppgir høyt antall mennesker bosatt i boligen (86,4% har fire eller færre antall

personer i boligen), gis det likevel en klar indikasjon på at det i det store og hele ikke er mange som har hatt problemer med å skille mellom bolig og bygning. Sannsynligvis vil oppgavegiverne i enda mindre grad ha problemer når de får flere føringer ved hjelp av spørreskjemaet, blant annet familieoversikten på sju linjer som ikke gir mange assosiasjoner til de 29 beboerne i boligblokken.

5.2.2 Spørsmål 2 om beboere som har annen faktisk adresse

Følgende spørsmål ble stilt for å avdekke om det var personer som var registrert i boligen, men som hadde faktisk bosted på en annen adresse

"Er det noen som hører hjemme i denne boligen, men som vanligvis bor et annet sted..."

- a) på grunn av utdanning?
- b) fordi vedkommende avtjener verneplikt?
- c) fordi vedkommende er på sykehus?
- d) fordi vedkommende er lagt inn på pleie- eller aldershjem, eller annen institusjon?
- e) eller fordi vedkommende pendler, arbeider i Nordsjøen, på skip eller har en annen jobb som gjør at han eller hun for tiden må bo borte?

Hvis ja:

2a. Borte på grunn av utdanning

"Da du fortalte at det var ___ personer som bodde her, regnet du da med denne (disse) personen(e).."
(N=116)

Borte på grunn av utdanning	Frekvens	Prosent
Ja	55	47,4
Nei	61	52,6

Hele 9,2% (n=116) av husholdningene oppgav å ha en borteboende student som egentlig hører hjemme i boligen. Respondentene har ikke noen helt klare formeninger om studenten skal regnes som bosatt i boligen eller ikke, de fordeler seg på to nesten like store kategorier.

Forhåpentligvis vil prøveundersøkelsen vise at egne skjema til studentene klargjør denne usikkerheten. Det kan for eksempel være mulig å se om det er mange av oppgavegiverne, hvor studentene er fjernet fra familieoversikten, som fører opp studentene som bosatt i boligen likevel. Vi må da ta forbehold om at det i slike tilfeller ikke dreier seg om studenter som faktisk har flyttet hjem igjen. Dette kan gjøres ved å sjekke om disse studentene har fylt ut sitt eget skjema og oppgitt sin semesteradresse.

2b. Vernepliktige

"Da du fortalte at det var ___ personer som bodde her, regnet du da med denne (disse) personen(e).."
(N=22)

Vernepliktig	Frekvens	Prosent
Ja	14	63,6
Nei	8	36,4

Bare 1,7% (n=22) av husholdningene hadde en person borte på grunn av verneplikt, men nesten to tredjedeler regnet disse som bosatt i boligen.

2c. På sykehus

"Da du fortalte at det var ___ personer som bodde her, regnet du da med denne (disse) personen(e).."
(N=2)

På sykehus	Frekvens	Prosent
Ja	2	100,0
Nei	0	0,0

Bare to personer fra husholdningene ble angitt å være på sykehus. Med et slikt minimalt utvalg er det vanskelig å gjøre slutninger, men det er lite som tyder på at oppgavegiverne har hatt problemer med å skille sykehus ifra institusjon begrepsmessig. Svarmønsteret er forskjellig fra 2d - begge personene på sykehus ble medregnet i husholdningen, noe som er korrekt i forhold til det vi ønsker.

Hvordan dette vil slå ut i prøvetellingsskjemaet kan være litt mer usikkert, i omnibus ble folk spurt generelt om hvem som bor i boligen, i prøvetellingen spør vi mer konkret om situasjonen på en fastsatt dato (tellingstidspunktet). Det kan være at folk tolker "bor et annet sted" mer snevert da, og ikke fører opp folk på sykehus som hjemmeboende.

2d. På pleie- eller aldershjem eller annen institusjon

"Da du fortalte at det var ___ personer som bodde her, regnet du da med denne (disse) personen(e).."
(N=4)

På pleie- eller aldershjem eller annen institusjon	Frekvens	Prosent
Ja	1	25,0
Nei	3	75,0

Institusjonsbeboerne utgjør, i likhet med de på sykehus, en svært liten del av nettoutvalget, og selv med systematiske feilføringer vil det ikke gi store konsekvenser for statistikken sett under ett. Men det er selvfølgelig et ønske om å ha så korrekte tall for hver delpopulasjon som mulig, og hvis tendensen her gir et sant bilde, betyr det at utfyllingen for institusjonsbefolkningen for det meste vil bli som vi ønsker, ved at de ikke medregnes i privatboligen.

2e. Pendler, arbeider i Nordsjøen, på skip eller har annen jobb som ... for tiden må bo borte

"Da du fortalte at det var ___ personer som bodde her, regnet du da med denne (disse) personen(e).."
(N=39)

Pendler, arbeider i Nordsjøen, på skip eller har annen jobb som ... for tiden må bo borte	Frekvens	Prosent
Ja	36	92,3
Nei	3	7,7

Dette er et vanskelig spørsmål. 3,1% (n=39) av husholdningene oppgav å ha en pendler (inkludert Nordsjøarbeidere osv), men "pendlere" kan være personer som pendler daglig, ukentlig eller lengre tidsrom enn det. De med lengre tidsrom kan også tilhøre kategorien mennesker som "for tiden må bo borte" - det kan for eksempel være personer som gjennom arbeidet har et sabbatsår eller utvekslingsår

borte fra boligen. Hvor setter vi grensene for hva vi ønsker at oppgavegiverne skal krysse ut? I prøvetellingsskjemaet står det "Borte på grunn av arbeid" - hvordan definerer vi det?

Skulle vi tatt det utgangspunktet at gruppen som her er identifisert, tilsvarer de vi ønsker krysset ut i boligskjemaet som "Borte på grunn av arbeid", ville det bety at over nitti prosent av utvalget gjør motsatt, fremdeles regner dem med som beboere. Det vil være meget interessant å se om denne eksplisitte anmodningen i prøvetellingsskjemaet vil føre til at oppgavegiverne vurderer denne gruppen annerledes.

5.2.3 Spørsmål 3 om mindreårige barn

3. "Har du eller noen som bor i denne boligen mindreårige barn som vanligvis bor et annet sted?"

Hvis ja:

3a. "Da du fortalte at det var ____ personer som bodde her, regnet du da med denne (disse) personen(e).." (N=46)

Mindreårige barn	Frekvens	Prosent
Ja	10	21,7
Nei	36	78,3

Som med pendlerne og de innlagte på sykehus, belyser dette spørsmålet problemet mellom "bor i denne boligen nå" (bosted i tidsperioden rundt tellingen) versus "bor vanligvis" (bosted sett over et enda lengre tidsrom) - hvor skal oppgavegiver regne personen bosatt?

78,3 % regnet ikke mindreårige som bosatt i boligen fordi de vanligvis bor et annet sted, men 21,7% regnet barnet som bosatt i boligen. Flestparten av respondentene tenker med andre ord på hvor man "vanligvis bor" når de oppgir hvem som bor i boligen, men det er altså også en god del mennesker som tenker motsatt, og vi ønsker jo at svarene som oppgis skal være basert på en lik tolkning av spørsmålet.

Andelen på 21,7% kunne ha vært problematisk, men folke- og bolig tellingen vil se bort ifra alle personer under 16 år i spørreskjemaet og de representerer derfor ingen spesifikk utfordring.

5.2.4 Spørsmål 4 om andre personer bosatt i boligen

4. "Bor det i øyeblikket personer i denne boligen som..."

- a) arbeider her som au pair?
- b) leier hybel i boligen?

Hvis ja:

4a. "Da du fortalte at det var ____ personer som bodde her, regnet du da med denne (disse) personen(e).." (N=3)

Au pair	Frekvens	Prosent
Ja	1	33,3
Nei	2	66,7

Vi ønsker at au pairene skal regnes med i boligen, så lenge de er registrert bosatt i Norge. 2 av 3 har ikke gjort det, men det er jo mulig at au pairene i de tilfellene har en selvstendig hybel- eller sokkelleilighet og pr. definisjon har en egen bolig, og at oppgavegiverne derfor har svart korrekt likevel.

Alle au pair vil få tilsendt eget spørreskjema til den adressen de er registrert bosatt, det vil si familien de arbeider hos. Utfordringen blir som med hybelbeboere, at skjemaene skal kobles sammen dersom de ikke har en egen selvstendig bolig.

4b. Hybelboer

"Da du fortalte at det var ___ personer som bodde her, regnet du da med denne (disse) personen(e).."
(N=76)

Hybelboer	Frekvens	Prosent
Ja	27	35,5
Nei	49	64,5

6,0% (n=76) av husholdningene har hybelboere, og som studentene representerer de en stor potensiell feilkilde. Overraskende nok regner nesten to tredjedeler ikke hybelbeboerne som bosatt i boligen (!). Av disse utgjør selvfølgelig hybelboere med selvstendig hybel en god del. De har egen bolig og skal ikke regnes med, men tallet er likevel høyt.

Forhåpentligvis vil tallet synke ved at hybelbeboerne får egne skjema tilsendt (gjelder svært mange studenter), noe som vil gjøre respondentene bevisst på at hybelbeboerne skal regnes med. Verre er det med hybelbeboere som ikke får skjema til hybelen fordi de verken har registrert adressen sin i folkeregisteret eller er studenter.

5.2.5 Oppsummering - hovedtrekkene

Hvis vi rangerer delpopulasjonene etter hvor store andeler av dem som ikke regnes med i boligen, får vi disse resultatene:

1. Borteboende mindreårige barn	78,3%	n/N= 36/46
2. Hybelbeboere	64,5%	n/N= 49/76
3. Borteboende studenter	52,6%	n/N= 61/116
4. Vernepliktige	36,4%	n/N= 8/22
5. Pendlere m.m.	7,7%	n/N= 3/39

Som forventet er det gruppe 4 og 5 (hybelbeboere og borteboende studenter) som er de største utfordringene. Det er de største delpopulasjonene, og i disse gruppene har oppgavegiverne sprikende meninger siden henholdsvis 64,5% og 52,6% ikke regnes med i boligen.

Avhengig av hvor strengt vi tolker "å bo", kan pendlere og andre borteboende på grunn av arbeid vise seg å være en utfordring. Selv om de "for tiden må bo borte", var det bare 7,7% som ikke ble ansett å bo i boligen.

Etter vår oppfatning må hovedkonklusjonen bli at "å bo" er et såpass vagt og tøyelig begrep at vi må sette opp en generell regel, gjeldene for all delpopulasjonene, som forteller oppgavegiverne når de skal regne familiemedlemmene som beboere i boligen.

Vedlegg 1: Miniboligskjema som respondentene fikk utdelt

 Statistisk sentralbyrå Statistics Norway	<h2>Boligskjema</h2> 										
<p>Først ber vi deg fylle ut opplysninger om den bygningen som din bolig ligger i</p> <p>1. Hva slags hus ligger boligen i?</p> <p>☐ Enebolig med mulighet for utleie av selvstendig hybel eller sokkelleilighet</p> <p>☐ Enebolig uten mulighet for utleie av selvstendig hybel-sokkelleilighet</p> <p>☐ Tomannsbolig</p> <p>☐ Rekkehus, og andre småhus med opptil 4 boliger i</p> <p>☐ Boligblokk (5 eller flere boliger)</p> <p>☐ Bygning for</p> <p>☐ Annen bygning,</p>	<p>Her ber vi om at du fyller ut opplysninger om din bolig</p> <p>5. Hvor mange rom på 6m² eller mer er det i boligen?</p> <p>Antall : <input type="text"/> ☐ Vet ikke</p>										
<p>2 Hvilket eie eller leie forhold er det til</p> <p>☐ Jeg/vi eier selveierbolig</p> <p>☐ Jeg/vi eier den gjennom et borettslag eller</p> <p>☐ Jeg/vi leier den privat</p> <p>☐ Jeg/vi leier kommunal</p> <p>☐ Jeg/vi leier den gjennom arbeidstakerorganisasjon)</p> <p>☐ Jeg/vi leier den på andre</p> <p>Oppgi</p> <p>☐ Vet ikke</p>	<p>6. Er det kjøkken i boligen</p> <p>☐ Ja → er kjøkkenet 6m² eller større ☐</p> <p>→ er kjøkkenet mindre enn 6m² ☐</p> <p>☐ Nei → Men tilgang til felleskjøkken ☐</p> <p>→ Har ikke ☐</p>										
<p>3 Når ble bygningen som din bolig ligger i</p> <table border="0"> <tr> <td>☐ 1900 eller før</td> <td>☐ 1961-1970</td> </tr> <tr> <td>☐ 1901-1920</td> <td>☐ 1971-1980</td> </tr> <tr> <td>☐ 1921-1940</td> <td>☐ 1981-1990</td> </tr> <tr> <td>☐ 1941-1945</td> <td>☐ 1991-1999</td> </tr> <tr> <td>☐ 1946-1960</td> <td>☐ Vet ikke</td> </tr> </table>	☐ 1900 eller før	☐ 1961-1970	☐ 1901-1920	☐ 1971-1980	☐ 1921-1940	☐ 1981-1990	☐ 1941-1945	☐ 1991-1999	☐ 1946-1960	☐ Vet ikke	<p>7. Hva slags kloakkanlegg har</p> <p>☐ Offentlig kloakk</p> <p>☐ Privat kloakk</p> <p>☐ Ikke tilknyttet</p> <p>☐ Annet.</p> <p>☐ Vet ikke</p>
☐ 1900 eller før	☐ 1961-1970										
☐ 1901-1920	☐ 1971-1980										
☐ 1921-1940	☐ 1981-1990										
☐ 1941-1945	☐ 1991-1999										
☐ 1946-1960	☐ Vet ikke										
<p>4 Hvor mange boliger er det i den bygningen du bor</p> <p>Regn med den boligen du selv bor</p> <p>☐ 1-9 Oppgi</p> <p>☐ Fler enn 9. Oppgi</p> <p>☐ Vet ikke</p>	<p>8 Hvor stor er boligen, målt i kvadratmeter?</p> <p>Hele boligen innenfor ytterveggene:</p> <p><input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/> m²</p> <p>☐ Vet ikke</p> <p>Delen av boligen som blir brukt til boligformål.</p> <p><input type="text"/><input type="text"/><input type="text"/> m²</p> <p>☐ Vet ikke</p>										
	<p>9. Kan en person som bruker rullestol komme inn i ved egen hjelp?</p> <p>☐ Nei Hvorfor</p> <p>☐ Vet ikke</p> <p>☐ Ja, og benytte</p> <p>↓</p> <p>bad? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke</p> <p>toalett? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke</p> <p>et soverom? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke</p> <p>kjøkkenet? ☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke</p>										

Vedlegg 2: Intervjuplan

Kvalitetstest for bolig tellingen

Seksjon for folke- og bolig telling

1: Åpent spørsmål: “Hvis du skal beskrive boligen din, hvordan vil du begynne?”

Respondentenes reaksjoner

Hensikten med spørsmålet er å avdekke hva RESPONDENTENE oppfatter som viktige egenskaper ved boligen, og i hvilken rekkefølge RESPONDENTENE forteller om de enkelte elementene, for eksempel forteller de først hvor stor boligen er, om den er eid eller leid, når den er bygd, osv.....

Bruk følgende stikkord når du skriver ned rekkefølgen på RESPONDENTENEs svar

Bel	Beliggenhet
Stør	Størrelse
Hust	Hustype
Eie	Eie- eller leie
År	Byggeår

Tomt	Egenskaper ved tomten
Mat	Materialet (tre- eller murhus)
Leng	Hvor lenge RESPONDENTENE har bodd i huset
Stan	Standard
Et	Etage
Annet	Annet, spesifiser

Noter rekkefølgen på respondentenes svar her:

Noter ned eventuell kode for reaksjoner respondentene har på spørsmålet:

Noter andre reaksjoner eller kommentarer fra respondentene:

Først ber vi deg fylle ut opplysninger om den bygningen som din bolig ligger i

1. Hva slags hus ligger boligen i?
- Enebolig med mulighet for utleie av selvstendig hybel eller sokkelleilighet
  - Enebolig uten mulighet for utleie av selvstendig hybel-sokkelleilighet
  - Tomannsbolig
  - Rekkehus, og andre småhus med opptil 4 boliger i
  - Boligblokk (5 eller flere boliger)
  - Bygning for
  - Annen bygning.

2 Hvilket eie eller leie forhold er det til

- Jeg/vi eier selveierbolig
- Jeg/vi eier den gjennom et borettslag eller
- Jeg/vi leier den privat
- Jeg/vi leier kommunal
- Jeg/vi leier den gjennom arbeidet)
- Jeg/vi leier den på andre
- Oppgi
- Vet ikke

3 Når ble bygningen som din bolig ligger i

☐ 1900 eller før	☐ 1961-1970
☐ 1901-1920	☐ 1971-1980
☐ 1921-1940	☐ 1981-1990
☐ 1941-1945	☐ 1991-1999
☐ 1946-1960	☐ Vet ikke

4 Hvor mange boliger er det i den bygningen du bor
Regn med den boligen du selv bor

- 1-9 Oppgi
- Fler enn 9. Oppgi
- Vet ikke

Her ber vi om at du fyller ut opplysninger om din bolig

5. Hvor mange rom på 6m² eller mer er det i boligen?
Antall: Vet ikke

6. Er det kjøkken i boligen

- Ja → er kjøkkenet 6m² eller større
- er kjøkkenet mindre enn 2
- Nei → Men tilgang til felleskjøkken
- Har ikke

7. Hva slags kloakkanlegg har

- Offentlig kloakk
- Privat kloakk
- Ikke tilknyttet
- Annet.
- Vet ikke

8 Hvor stor er boligen, målt i kvadratmeter?

- Hele boligen innenfor ytterveggene:
 m²
 Vet ikke

- Delen av boligen som blir brukt til boligformål.
 m²
 Vet ikke

9. Kan en person som bruker rullestol komme inn i ved egen hjelp?

- Nei Hvorfor
- Vet ikke
- Ja, og benytte

- ↓
bad?	☐ Ja	☐ Nei	☐ Vet ikke
toalett?	☐ Ja	☐ Nei	☐ Vet ikke
et soverom?	☐ Ja	☐ Nei	☐ Vet ikke
kjøkkenet?	☐ Ja	☐ Nei	☐ Vet ikke

2: Boligskjema

Respondentenes reaksjoner

Hensikten er å teste hvordan boligskjemaet fungerer.

1. Del ut boligskjemaet. Be respondentene kommentere høyt mens han eller hun fyller ut skjema.

Fyll ut eventuelle generelle kommentarer respondentene kommer med mens skjemaet fylles ut. Kommentarer som er rettet direkte mot et bestemt spørsmål fylles ut på neste side

---

2: Gå gjennom boligskjema med respondentene. Still følgende kontrollspørsmål, noter svar og atferdskode:

Spørsmål nummer	Kommentarer fra respondentene mens han eller hun fyller ut skjema	Kontrollspørsmål	Svar fra respondente	Kode for respondentenes reaksjon på spørsmålsformuleringen	Kode for respondentenes reaksjon på svaralternativene
Spørsmål 1					
Spørsmål 2					
Spørsmål 3		<p>Be respondentene fortelle hvordan eller hun kjente til bygningsåret</p> <p>Kunne respondentene ha oppgitt et nøyaktig årstall?</p> <p>Var det forvirring rundt byggeår og eventuelt år for oppussing?</p>			
Spørsmål 4		<p>Hvis respondentene har svart: Be RESPONDENTENE fortelle hvordan han eller hun beregnet antall boliger</p> <p>Hvis respondentene har krysset ikke, be respondentene begrunne:</p>			
Spørsmål 5		<p>Hvis respondentene har svart: Hvilke rom regnet du ikke med?</p> <p>Hvis respondentene har krysset ikke, be respondentene begrunne:</p>			
Spørsmål 6		<p>Hvordan viste du om kjøkkenet var over 6 kvadratmeter?</p> <p>Hvordan oppfatter respondentene begrepet felleskjøkken</p>			
Spørsmål 7					
Spørsmål 8		<p>Hvis respondentene har svart: Be respondentene fortelle hvordan eller hun beregnet antall kvadratmeter eventuelt hvordan han eller hun kjente til målene</p> <p>Hvis respondentene har krysset ikke, be respondentene begrunne:</p>			
Spørsmål 9		Hvordan vurderte respondentene om boligen kan benyttes av en rullestolbruker?			

Vedlegg 3: Rapport skjema

Intervjuers erfaringer

Var det noen spørsmål som var for vanskelige? Hvis ja, oppgi hvilke.

Var det noen spørsmål som var vanskelig å forstå rent språklig? Hvis ja, oppgi hvilke.

Var det noen av spørsmålene som burde vært stilt i en annen rekkefølge? Hvis ja, oppgi hvilke.

Var det noen spørsmål som du mener ble besvart feil? Hvis ja, oppgi hvilke og begrunn.

Hvordan synes du alt i alt at spørreskjemaet fungerte?

☐	Svært godt
☐	Godt
☐	Både/og
☐	Dårlig
☐	Svært dårlig

Andre kommentarer eller forslag til forbedringer:

Instruks til Intervjuer:

Har du spørsmål, kommentarer eller trenger flere skjema, kontakt Ann Kristin Johnsen på tlf. 62 88 55 20. Legg ved respondentenes ferdig utfylte boligskjema sammen med ditt utfylte skjema, og returner det innen 12.03.1999 til:

Statistisk Sentralbyrå

Seksjon for folke- og boligtelling

Postboks 1260

2201 Kongsvinger

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 1999/65 A. Sundvoll: Undersøkelse om kosthold blant 2-åring. 39s.
- 1999/66 A. Sundvoll: Samordnet levekårsundersøkelse 1999 - panelundersøkelsen. Dokumentasjonsrapport. 127s.
- 1999/67 J. Carling: Sentraliseringstendenser i innenlandsk flytting mellom økonomiske regioner: Utviklingen 1977-1998 og forutsetninger om framskrivingsperioden 1999-2050. 39s.
- 1999/68 I. Øyangen: Inntekts- og formuesundersøkelsen 1998: Dokumentasjonsrapport. 22s.
- 1999/69 R. Eriksen: Inntekts- og formuesundersøkelsen for selskaper skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven for årene 1994, 1995 og 1996: Dokumentasjon. 19s.
- 1999/70 B.O. Lagerstrøm: Bostøtteordningen i Husbanken: Dokumentasjonsrapport. 20s.
- 1999/71 L. Wiker og E. Knutsen: Inntekts- og formuesundersøkelsen for aksjeselskaper 1997: Dokumentasjon. 30s.
- 1999/72 K. Ibenholt: Framskrivning av avfall og tilhørende utslipp ved bruk av MSG6: Teknisk dokumentasjon. 45s.
- 1999/73 A. Langørgen og R. Aaberge: Like kommuner. 19s.
- 1999/74 S. Kristoffersen: Aksjestatistikk 1995, 1996 og 1997: Dokumentasjon. 15s.
- 1999/75 B. Halvorsen og M.I. Hansen: Dokumentasjon av utdrag fra skattestatistikken 1974-1994 for kobling mot forbruksundersøkelsen. 38s.
- 1999/76 H.P. Dahlslett og E. Engelen: Sentrumsstatistikk for Oslo og Akershus: Et pilotprosjekt. 50s.
- 1999/77 R. Eriksen og B. Haveråen: Inntekts- og formuesundersøkelsen for personlig næringsdrivende 1996: Dokumentasjon. 52s.
- 1999/78 P.M. Holt, S. Kristoffersen og V. Pedersen: Beregning av vektorer til inntekts- og formuesundersøkelsen 1997. 26s.
- 1999/79 P.M. Holt og T. Vevle: Skattestatistikk for rederier 1996 og 1997: Dokumentasjon. 26s.
- 1999/80 T. Bye, Ø. Døhl og J. Larsson: Klimagasskvoter i kraftintensive næringer. Konsekvenser for utslipp av klimagasser, produksjon og sysselsetting. Regionale konsekvenser. 11s.
- 1999/81 B. Mathisen: Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 1998. 39s.
- 1999/82 Ø. Kleven, E. Dalheim og D. Roll-Hansen: Innvandreres utdanning: - en pilotundersøkelse. 61s.
- 1999/83 E. Fidjestøl og I. Håland: Yrkeskatalog: Pr. desember 1999. 136s.
- 1999/84 T. Solberg: Virkning av revisjon på Avlingsstatistikk for jordbruksvekster i 1998. 24s.
- 1999/85 R. Choudhury, T. Eika og L. Haakonsen: KVARTS i praksis II: Systemer og rutiner i den daglige driften. 66s.
- 1999/86 G. Frøiland: Økonometrisk modellering av husholdningenes konsum i Norge: Demografi og formuesefferter. 55s.
- 1999/87 Y. Li: Beregning av elementær aggregater i konsumprisindeksen ved hjelp av generalisert gjennomsnitt. 41s.
- 1999/88 L. Rogstad og S.T. Vikan: Kobling av adresseregistrene i DSF og GAB 1999: Dokumentasjon av samsvar og avvik. 31s.
- 1999/89 E. Dalheim, J-A. S. Lie og D. Roll-Hansen: En skjemabasert komplettering av registeret over befolkningens høyeste utdanning - forprosjekt med fokus på innvandrere. 60s.
- 1999/90 K-A. Hovland og Å. Nossun: Flyreiser i konsumprisindeksen. 39s.